Ja. Det blir ett förskräckligt besvär med de där millionerna, sade amerikanen och såg upp med ett bekymrat uttryck i sitt ansikte.

Hör nu, sade han, det är förfärligt mycket svenskar i Amerika. Varför komma de dit? Är inte Sverige ett bra land? Folket är då åtminstone rasande gott. Att döma av dem som komma däröver. Det är våra bästa invandrare. Vederhäftigt, hederligt och duktigt folk. Hur många invånare har Stockholm?

Elden hade brunnit ned, så att aeroplanen alldeles försvunnit i mörkret. Wrights skarpa, svagt belysta ansikte var det enda jag urskilde runt omkring mig. Det var tid att bryta upp, och när jag låste igen dörren hörde jag stegen knarra under Wright, som klättrade upp till sitt luftiga nattläger på stockverket under taket.

Överingeniör Tord Ångström har fäst red:s uppmärksamhet på den tidningsartikel som här återgivits.

En svensk diplomat på ballongfärd år 1846.

Den 18 oktober 1954 kunde man fira hundraårsminnet av S. A. Andrées födelse, och i dagspressen erinrades om hans äventyrliga färder med luftballong, särskilt om den sista, nordpolsfärden, som fick en så tragisk utgång.

Luftballongen hade som bekant tjänstgjort som transportmedel långt före Andrées tid. Redan år 1783 företogs den första ballongfärden med människor ombord, och tekniken förbättrades under 1800-talet. Charles Green (f. 1785, d. 1870), släplinornas uppfinnare, gjorde den första uppstigningen med en ballong fylld med kolvätegas år 1821, och under åren 1821—52 gjorde han sammanlagt 526 uppstigningar, däribland en luftfärd från London till Weilburg, Nassau, år 1836. Den svenske diplomaten D'Ohsson, Sveriges minister i Berlin under åren 1834—50, kom att deltaga som passagerare i en av de uppstigningar, som Green företog där år 1846, och skildrar denna ovanliga upplevelse i ett brev till sin vän Berzelius den 30 september samma år. Den del av brevet, som handlar om luftfärden, lyder på följande sätt:

»H:r Merian[1] reste till Vien [sic]. Jag gjorde hans bekantskap i Greens gondole, där han redan satt när jag steg in. Han nämnde för mig att han kom ifrån Stockholm, att han åtta dagar förut hade ätit middag hos G:al Peyron, att han upvagtat Frih. Berzelius. Jag frågade honom hvad Du tänkte om Schönbeinska krutet. Han sade att Du med intresse omfattat denna upptäckt. Medan vi således språkade, släpptes tågen, som med möda höllos fast af ett dussin soldater, och vi lemnade jorden i en hastig upstigande fart, han och jag sittande i båda ändarne af båten, och Green stående oss emellan, sysselsatt med att städa och stöka, och tömma ut sandpåsar. Berlin hade vi snart förlorat ur sigte. Vi stego blott till en höjd af emellan 5 och 6000 fot, efter Greens utsago, som var försedd med barometer och thermometer; temperaturförändringen var ringa, 3 à 4 grader; jag kände likväl någon kyla och tog på mig min kappa, men mina unga rese camrater, ehuru sommarklädde, märkte ej skilnaden. Det var en präktig qväll, så lugn, ingen fläkt; dock ströko vi ganska raskt, men utan den minsta

[1]Peter Merian (1795—1883), schweizisk geolog, hade besökt Berzelius i Stockholm.

skakning, blott på föremålen nedanför oss kunde jag blifva varse att vi skredo fram, och de syntes så små att till och med en stad som Oranienburg hade vi knapt kunnat igenkänna, om ej en sjö i dess nejd, hvars omkrets var lätt igenkännelig på kartan, hade hulpit oss till orientering. Sjöar syntes som pussar, åar som hvita krokiga linier, byar, som hvita punkter, skogar som ormbunka [sic]. Så vida skilde från jorden, glömde vi likväl icke att vi voro jordiske varelser. Green var väl försedd med champagne; han lät springa ett par korkar. Men solen gick ned, vi fick lof att följa dess exempel. Vi hade seglat öfver 5 tyska mil på 1 timma. Vi kastade ankar på en äng. Ett långt under ballonen hängande tåg fattades af några bönder, hvilka drogo oss ned. Det dröjde en god stund innan ballonen, som fladdrade med kraft, kunde aldeles uttömmas. Den lades ihop, såsom ett stycke tyg, och packades in i gondolen, som lastades på en bondevagn, hvilken fördes i släptåg af en annan hvaruti vi satt, och sålunda höllo vi vårt intåg, uti skymningen, i staden Oranienburg, dit vi hade 1 1/2 mil, och hvarest vi fick en god vagn med posthästar. I luften kände jag mig mycket väl, jag blef ej det minsta yr. Kl. 2 om natten var jag hemma. Min hustru var ond på mig; men c'etait un fait accompli. Det var till och med ett impromptu. Vi satt med publiquen för att få se ascensionen. Jag hade lust att fara med och lät fråga om det fanns rum i gondolen; där är bara plats för två passagerare. De kom tilbaka med ett bejakande svar, och så var jag straxt färdig, utan att bekymra mig om de anmärkningar som skulle göras öfver en diplomat som på det viset lemnar sin post, men det värsta efteråt var Damernas indignation deröfver att jag kunnat göra min ägta maka en sådan förtrytelse. Jag höll ut med ovanligt mod.» — — —

Ur Berzelius' den 27 oktober daterade svarsbrev, som nyligen påträffats i ett danskt antikvariat och förvärvats av Vetenskapsakademiens bibliotek, må följande citeras som vittnesbörd om den store kemistens reaktion inför skildringen av den vådliga färden:

»Tusentack [sic] för berättelsen om Din Himmelsfärd, som var både interessant och nöjsam. Jag skulle icke vilja göra en dylik, men skulle obeskrifligt mycket önska att, såsom Du, hafva gort den. Mitt hufvud är så svindligt för höjder, att jag icke kan se ned ur en torngluggg, eller gå ut till en balustrad i andra våningen af ett hus. — — —

Poppius'ska familjen[1] mår väl och hälsar tusenfaldt, lika som Min Hustru och jag anhålla om våra vördnadsbetygelser till Friherrinnan, hvars hela bekymmer, öfver hennes Mans flygande i luften, vi hjertligt delat.

Din tillgifne
Jac. Berxelius»

Ovanstående meddelande har lämnats till Dædalus av Kungl. Vetenskapsakademiens bibliotekarie fil. dr Arne Holmberg.

[1] Statsrådet Gabriel Poppius var Berzelius' svärfar.